

AUGSBURGSKA BEKÄNNELSENS DAG

Text: Psalt 119: 41-50 Predikan av kyrkoherde Åke Malander, S:t Matteus församling, Uppsala (ELBK)
Psalmer: 801, 793, 959; 926, 791, 794.

Ack, bliv hos oss, o Jesu Krist, Ty afton är nu kommen visst. Din helga läras klara ljus Låt alltid lysa i ditt hus. I denna tids bedrövlighet Ge åt vår tro beständighet, Låt aldrig från oss bliva vänt Ditt rena Ord och sakrament.

Vi firar den augsburgska bekännelsens dag inte i första hand för att högtidlighålla en kyrkohistorisk händelse, att man för i dagarna 480 år sedan var klar med och lade fram den augsburgska bekännelsen. Det är inte det förflutna utan nuet vi i första hand tänker på. Det är en glädje- och tacksamhetsdag för att vi alltså mitt ibland oss får ha och bruka salighetens medel.

Som evangelietext läses idag Matt 11:25-30, där Jesus prisar sin himmelske Fader för att han har dolt detta för de visa och kloka och uppenbarat det för de små. Vad är då ”detta” som alltså ligger fördolt för vissa och är uppenbarat för andra? Det är Guds rikets hemligheter, det är evangelium och tron, salighetsvägen, eller, om man vill uttrycka sig lutherskt dogmatiskt, läran om syndares rättfärdiggörelse inför Gud. Detta är något som vi och alla människor av naturen står främmande inför; det ingår inte i vår föreställningsvärld, i vårt sätt att tänka. I vår predikotext ur Ps 119 hör vi en upprepning med variation om något för psalmisten centralt och angeläget. Där talas om: Herrens tal, Herrens ord, sanningens ord, Herrens domslut, Herrens undervisning, Herrens befallningar, Herrens vittnesbörd, Herrens bud och Herrens stadgar – nio olika uttryck för detta som vi ska förtrösta på, hoppas på, ge akt på, begrunda, tala om, ha vår glädje i och älska, nämligen allt vad Herren i sitt Ord har uppenbarat för oss. Detta påminner oss om en första sanning att särskilt begrunda idag, på reformationsdagen.

EVANGELIUM MÅSTE UPPEBARAS – ANNARS FÖRBLIR DET FÖRDOLT FÖR OSS

Det finns bland oss människor sådana som Jesus här kallar ”de visa och kloka” och det finns de som han kallar ”de små” (i äldre översättningar stod det ofta ”de enfaldiga”, men detta ord har ändrat betydelse i vårt språk och har numera en nedsättande innebörd och kan därför inte längre användas för att återge Jesu uttryck). Men allra först ska vi konstatera att det med dessa ord, visa och kloka respektive små, här inte menas på vanligt mänskligt vis. Det är inte fråga om högutbildade och lågutbildade, det är inte fråga om begåvade och mindre begåvade. Luther säger att en lärd doktor kan vara bland de små och att en enkel bonde kan höra till de visa och kloka. Ja så kan det vara och tvärt om kan det vara. För den ene blev det uppenbarat, för den andre förblev det dolt. Så var Guds rådslut.

De visa och kloka kunde inte nå fram till salighetens kunskap genom sina egna förtjänster, som de väl både i egna och i andras ögon hade i rikt mått. De förmådde inte avslöja den hemlighet som heter evangelium. Avslöja säger vi, ty som Herrens apostel skriver så hänger ju liksom en slöja för ögonen på människan, då hon hör Skriften föreläsa, så att dess innehåll ter sig främmande för henne. Deras vishet och klokhet kan vara av olika slag. Det kan vara genom skolor och studier, det kan vara stor levnadsvisdom och livserfarenhet. Men mest är det nog fråga om den religiöst strävande människan, som kanske kan göra sådana framsteg att hon kan tacka

Gud för att hon inte är som andra människor. Ett exempel på en ”vis och klok” har vi i fariseen Saulus, som var skriftlärd och som nitälskade för sina faders gudsfruktan, men som ändå var blind angående Guds väg, den var fördold för honom – till dess han blev omvänd och blev aposteln Paulus. Han hade vid sidan av Mose och profeterna hela den judiska traditionen med alla dess mänskliga stadgar och spekulationer och djupsinnigheter och kom genom allt detta fram till det resultat, som man alltid till sist kommer till genom mänsklig vishet och klokhet: rättfärdigheten ska förvärfvas på Lagens väg. Saulus hade sin judiska tradition, inom kristenheten finns andra traditioner och fäderneärvda stadgar, men resultatet blir detsamma. Även de frommaste människotankar är otillräckliga och leder fel. Utanför den gudomliga uppenbarelsen, den Heliga Skrift, finns inget evangelium. Detta förstod psalmisten när han i vers efter vers ropar efter Herrens vägledning för att inte komma vilse. Detta förstod ”de små” (de enfaldiga), och de trodde på och tog till sig Jesu ord och löfte, enkelt och barnsligt utan några om och men. Och därigenom blev de ”visa till frälsning”, inte genom någon egen förtjänst utan som en skänk och gåva av Guds godhet och nåd. Det behagade Gud att genom Ordet, och endast genom Ordet, uppenbara för oss syndare salighetens väg. De små blev visa inför Gud medan de visa och klokas vishet kom på skam och blev till intet. Därför vill vi idag slå fast och slå vakt om vad som brukar kallas reformationens formalprincip, *Sola Scriptura*, *Skriften allena*. Men Skriftens uppenbarade ord har tyvärr aldrig fått stå oemotsagt, därför lär vi oss idag även en annan sanning.

EVANGELIUM BLIR ALLTID UTSATT FÖR ANGREPP OCH FÖRVRÄNGNING

Kyrkan har under sin historia varit utsatt för direkta förföljelser och angrepp från världsliga maktens sida. Fornkyrkan fick lida mycken förföljelse från det romerska kejsardömet, och otaliga blev martyrerna. Under 1900-talet kom ännu värre angrepp att drabba de kristna. Så var ju t.ex. hela den kommunistiska epoken en enda lång organiserad förföljelse mot de kristna. Sådant har vi varit förskonade ifrån – än så länge, men en lindrigare form har nog alla fått smaka på, gliringar och hån på arbetsplatser och i skolan. Alla dessa former har dock genom århundradena haft dålig framgång. Tron har inte utrotats från jordens yta, evangelium har fortsatt att predikas och människor har blivit omvända. Betydligt farligare var och är då den inre formen av angrepp, som består i förvrängning och förvanskning av den apostoliska förkunnelsen. Redan i NT möter vi dessa som förunnar ett annat evangelium, som t.ex. vill komplettera tron med omskärelsen. Det räcker inte med att tro på Kristus, man måste också iaktta Mose stadgar och bud, menade man. Detta onda anslag blev visserligen aldrig verklighet, men mycket annat obibliskt smög sig efterhand in i kyrkans liv. En hierarki växte fram; biskopen i Rom gjorde anspråk på och började betraktas som överordnad alla andra biskopar. Människorna ålades en mängd bud och förbud att iaktta för sin salighets skull. Kort sagt, vägen till frälsning blev vandrigen på Lagens och människostadgarnas väg. En av dem som kämpade nästan till förtvivlan på den vägen var augustinermunken broder Märten. Men han fick bli ett Herrens redskap att komma tillrätta med missförhållandena. Genom Guds godhet fick han möjlighet att studera Bibeln och upptäckte därvid den sanning som blivit så fördunklad i medeltidskyrkan: Kristus är kommen till oss inte som en ny laggivare utan just som vår Frälsare, som den som fullgjorde vad vi borde och blev vår rättfärdighet. En redan fullbordad rättfärdighet, som inte ställs fram som något krav på oss att uppfylla, utan tvärtom förkunnas som en fullkomligt fri gåva att ta emot genom tron, utan någon som helst motprestation från vår sida. Vi tackar Gud för att evangelium om nåden allena på nytt fick komma i ljuset och predikas och föra människor till tro, från mörkret till Guds underbara ljus. Därför vill vi idag slå fast och slå vakt om vad som brukar kallas reformationens materialprincip, *Sola fide*, *genom tron allena*.

”Låt mig gå fram på rymlig plats, ty jag begrundar dina befallningar.” Så ber psalmisten i vår predikotext – en rymlig plats, till skillnad från lagiskhetens och människostadgarnas trånga, instängda rum. Att leva i och av den fria nådens evangelium är att få gå fram på rymlig plats, så rymlig att den räcker till för varenda syndare som finns på vår jord. Men det är inte en självklarhet att vi alltid ska få ha

evangelium mitt ibland oss – ljusstaken kan flyttas, evangelium kan tystna, så har skett förr i kyrkans historia. Knappt hade man hunnit blivit fri från påvedömets människostadgar, förrän pietismen kom och på nytt ville lägga de kristna under oket med en uppsjö av nya mänskliga stadgar och påbud. Därför lär vi oss idag ännu en tredje sanning.

EVANGELIUM MÅSTE FÖRKUNNAS – FÖR ATT VI INTE SKA MISTA OM DET.

Det räcker inte att sanningen en gång har lyfts fram i ljuset, att vi har dragit upp gränsen mellan sant och falskt. Gränser kan ändras, dyrköpta sanningar kan falla i glömska. I Ordspråksboken 22 heter det: *"Flytta inte ett gammalt råmärke som dina fäder har rest."* I den augsburgska bekännelsen har vi ett pålitligt råmärke som fäderna har rest – ett arv för oss att förvalta. Vår uppgift som en evangelisk-luthersk bekännelsekyrka är att tillämpa vår lutherska bekännelse på våra egna förhållanden. Detta kan bara ske genom att vi grundligt studerar bekännelsen och undervisar om detta dyrbara arv, att vi *"talar om dina vittnesbörd inför konungar"*. Det krävs vidare att vi rannsakar vår samtid, så att vi inte står helt omedvetna om vad som sker runtomkring oss. Den förmåga, den klarsyn och den uthållighet vi behöver för detta kan vi bara få genom ett flitigt bruk av nådens medel, för det är genom dessa Herren bygger upp oss. Låt oss därför se till att i våra församlingar Ordet och Sakramenten aldrig försummas, att vi firar högmässa varje sön- och helgdag vi har någon möjlighet därtill, att vi håller avlösningen i bruk, att vi låter våra nyfödda barn få komma till Jesus och få den nya födelsens bad så tidigt som möjligt. Detta är Jesu ok och börda, som vi med glädje tar på oss, ty det är milt och ljuvligt och ger ro åt våra själar, frälsningsvisshetens ro. Den frälsningsvisshet som endast den fria nådens, den absolut fria nådens evangelium kan skänka en förkrossad syndare. *"Det är min tröst i mitt lidande att ditt ord håller mig vid liv."* Detta är inte bara den enskildes tröst, utan hela den stridande och lidande kyrkans tröst, att Herren genom nådens medel håller henne vid liv. Ty se, Herrens löfte lyder: *Jag är med er alla dagar intill tidens ände.* Amen.

Ditt Ord är i vår nöd och sorg Vår säkra tröst och fasta borg. Därvid bevärd oss, Herre kär, allt annat är förgängligt här. Gud låt oss leva av ditt Ord Var dag du ger på denna jord, Så att från jordens jämmerdal Vi går till dig i himlens sal.